E 88/2015 vp
Kierto kuntoon – Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma

U 27/2015 vp
ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi
(jätedirektiivien muuttaminen)

Suuri valiokunta ja ympäristövaliokunta
11.3.2016

Mika Honkanen
TEM/elinkeino- ja innovaatio-osasto

Kiertotalous systeemistä pitkän aikavälin muutosta

- olennaista säilyttää tuotteiden, materiaalien ja resurssien arvo taloudessa mahdollisimman pitkään
  - tuotteet suunnitellaan kierrätettäviksi tai uudelleenkäytettäviksi ja tuotteen elinkaarta pidennetään arvoketjusuunnittelulla
  - resurssiviisas toiminta vähentää jätteiden määrää ja auttaa osaltaan ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa
  - vain jätedirektiivien muutoksilla ei toimivaan kiertotalouteen päästä
  - Suomessa jo globaalisti resurssitehokkaita edelläkävijäyrityksiä
- kiertotalouspaketin toimintaohjelman useat pitkän aikavälin toimet edistävät oikein toteutettuna kestävää, vähähiilistä, resurssitehokasta ja kilpailukykyistä taloutta
  - ongelmaksi voi muodostua lyhyellä aikavälillä kiertotalouteen siirtymisvaihe, joka voi nostaa kustannuksia ja heikentää kilpailukykyä
  - toimien on oltava joustavia, esim. teollisen internetin ja digitalisaation mahdollisuudet hyödynnettävä, samoin vuokraamiseen ja lainaamiseen perustuvat liiketoimintamallit

Kiertotalouden edistettävä EU:n kilpailukykyä

- vain taloudellisesti kannattava ja markkinaehtoinen kiertotalous luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja parantaa työllisyyttä
  - kiertotalouden vauhdittamisessa hyödynnettävä markkinalähtöisiä ja kilpailullisia keinoja sekä helpotettava kiertotaloudessa toimivien yritysten markkinoille pääsyä
  - markkina- ja kysyntäpohjaiset teknologiset ratkaisut, uudet innovaatiot ja kumppanuudet edistävät parhaiten resursseja tehokkaammin hyödyntäviä arvoketjuja
  - EU:n kiertotalouspolitiikassa korostettava eri politiikka-alojen parempaa koherenssia ja yritystoiminnan sekä työllisyyden edistämistä
- toimintaohjelma tarvitsee toimenpiteiden kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden arviointiin, jäsenmaiden kuulemiseen sekä toteutuksen seurantaan parempaa ja luotettavampaa seurantatietoa
  - jäsenmaiden jätedirektiivien mittareiden lähtötason lisäksi tavoitetasoihin kiinnitettävä huomiota ja huolehdittava eri maiden olosuhteiden huomioimisesta

Suomen kansalliset erityispiirteet muistettava

- Suomen kansallisia olosuhteita painotettava kiertotalouspaketin jatkovaiheissa, mm. pitkiä etäisyyksiä ja harvaa asutusta
  - kiertotalouspaketissa oltava mahdollisuus kansalliseen joustoon
  - kierrätystavoitteiden realistisuudessa huomioitava jäsenmaiden ominaispiirteet
    - Suomessa erilliskerättävien jätteiden määrä voi liiketoiminnan näkökulmasta jäädä liian pieneksi. Toisaalta investoitu paljon energiatehokkaisiin jätteenpolttolaitoksiin
  - kiertotalouden edistämisessä myös kansalliset toimet biotaloudessa, cleantechissä, luonnonvarojen kestävässä käytössä ja resurssitehokkuudessa otettava huomioon
  - selvennettävä milloin sivutuote tai hyödynnetty materiaali on jätettä tai ei ole ja yhdenmukaistettava menettelyjä/politiikkakoherenssia mm. kemikaalilainsäädäntöön
  - komission tiedonannossa ”Jätteestä energiaa” selvennettävä energiahyödyntämisen periaatteet jätehierarkiaan nähden
    - erityisesti biopolttoaineiden tuotannon ja käytön edistäminen sekä jäteperäisen puuenergian hyödyntäminen
- biomassat ja niiden mahdollisuudet huomioitava painokkaammin
- Suomen mineraalivarannot muodostavat merkittävän osan EU:n raaka-ainelähteistä ja erityisesti kriittiset raaka-aineet turvattava

Hallinnon toimet edistämään kiertotaloutta

- jäykällä regulaatiolla ei voida vastata markkinoiden tarpeisiin tai teknologiseen kehitykseen
  - esim. materiaalien resurssiviisasta käyttöä ohjaavaa monitulkintaista kaskadiperiaatetta (käyttöjärjestysperiaate) ei tule viedä lainsäädäntöön ja komission esittämään ohjeistuksen laadinnan tarpeellisuuttakin harkittava huolella
- innovatiivisten ratkaisujen kaupallistaminen edellyttää usein referenssejä, demonstraatiohankkeita
  - julkiset hankinnat yksi mahdollisuus edistää kiertotaloutta
- edellyttää myös panostamista koulutukseen ja kiertotalouden ottamista huomioon innovaatio-, kokeilu- ja tutkimuspolitiikassa